

Tread and Trot Troſian a Throedio

Monmouthshire / Sir Fynwy

Tintern's
Hidden History

Hanes Cudd
Tyndyrn

Try our phone app:
treadandtrottrails.co.uk
Triwch ein rhaglen ffôn

Tintern's Hidden History

11 miles

5 - 5 ½ hours walking

**Start: Chepstow Park Wood
(Map point 1)**

This is one in a series of three trails designed for walkers, horse riders and mountain bikers to explore our fabulous Monmouthshire countryside. On this trail you'll discover Tintern's hidden heritage and enjoy far reaching views across the Lower Wye Valley.

The route is a mixture of green lanes, forestry tracks and tarmac lanes. There are steep uphill climbs out of Tintern on either side of the Angidy Valley. The route is way-marked. Look out for these along the way. Numbers on the map relate to numbers in the text. You can start at any point and go in either direction (these directions follow a clockwise route). This route links up with the northern Wye Valley trail - Whitestone, Whitebrook and the Wye - between points 13 & 14 at Whitestone to make a longer route of 26 miles.

Hanes Cudd Tyndyrn

11 milltir

5 - 5 ½ awr o gerdded

**Dechrau: Coed Parc Cas-gwent
(Dwynt 1 ar y map)**

Mae hon yn un o gyfres o dri llwybr ar gyfer cerddwyr, marchogion a beicwyr mynydd i archwilio ein cefn gwlad hardd yn Sir Fynwy. Ar y llwybr hwn byddwch yn darganfod treftadaeth diwydiannol cudd Tyndyrn a mwynhau golygfeydd ar draws Dyffryn Gwy Isaf.

Mae'r daith yn gymysgedd o lonydd gwyrdd, llwybrau coedwigaeth a lonydd tarmac. Mae gwaith dringo allan o Dyndyrn ar bob ochr i Ddyffryn Angidy. Mae arwyddion ar y daith. Chwiliwch am y rhain ar y ffordd. Mae'r rhifau ar y map yn berthynol i'r rhifau yn y testun. Gallwch gychwyn ar unrhyw bwynt a mynd i unrhyw gyfeiriad (mae'r cyfarwyddiadau hyn yn dilyn taith gyda'r cloc). Mae'r daith hon yn cysylltu gyda llwybr gogleddol Dyffryn Gwy - Whitestone, Gwenffrwd a'r Gwy - rhwng pwyntiau 13 a 14 ym maes parcio Whitestone, i greu llwybr hirach o 26 milltir.

Fedw Wood

Start at Fedw Wood Car Park (1) where two main forestry tracks leave the car parking area. Take the track on the left past a forestry barrier and keep straight on until reaching another barrier just before the road at The Cot.

This area has strong associations with the horse world. Olympic riders Richard Meade and David Broome were born locally and rode through this area, whilst the original National Hunt race course at St Arvans was built by Henry Clay who lived at nearby Wyndcliffe Court.

Turn left along the road for a short distance until you reach the red telephone box (2). Turn right here signposted Tintern Cross and walk through the residents' parking area to a gate into the wood. Go through the gate and along the forest track in Ravensnest Wood, which was once a tree nursery, passing an old metal barrier. Keep straight on for approx. ½ mile.

This area was once a tree nursery. Woodland crafts provided employment for many local people - from coppicing to coopering.
(Hereford Museum and Art Gallery)

Roedd yr ardal hon unwaith yn blanhigfa goed ar gyfer y Comisiwn Coedwigaeth. Roedd crefftau coedlan yn darparu cyflogaeth i nifer o bobl leol o dorri coed i gowperiaeth.
(Amgueddfa ac Oriel Gelf Henffordd)

Dechreuwch ym Maes Parcio Coed y Fedw (1) lle mae dau brif lwybr coedwigaeth yn gadael y maes parcio. Ewch ar y llwybr ar y chwith heibio i atalfa'r goedwigaeth ac ewch yn eich blaen yn syth hyd nes y dewch at atalfa arall yn union cyn cyrraedd y ffordd yn Y Cot.

Mae gan yr ardal hon gysylltiadau cryf gyda'r byd ceffylau. Ganwyd y marchogion Olympaidd, Richard Meade a David Broome yn lleol ac arferent farchogaeth trwy'r ardal hon; adeiladwyd y cae rasio gwastad Helfa Genedlaethol gwreiddiol yn Llan Arfan gan Henry Clay oedd yn byw gerllaw yn Llys Wyndcliffe.

Trowch i'r chwith ar hyd y ffordd am bellter byr hyd nes y dewch at y blwch ffôn coch (2). Trowch i'r dde yma wrth yr arwydd Tintern Cross/Croes Tyndyrn a cherddwch trwy ardal barcio'r preswylwyr i glwyd yn y coed. Ewch trwy'r glwyd ac ar hyd llwybr y goedwig yng Nghoedwig Ravensnest, gan basio hen atalfa metel. Cadwch yn syth ymlaen am tua ½ milltir.

Bluebells, greater stitchwort
and yellow archangel.

Clychaur'r gog, Serenllys
Mawr ac Eurddanhadlen

Look out for a track coming uphill and joining on the left. Straightaway there is another track on the left going downhill. Take this track until reaching the main forest track.

Turn left here, passing a highway barrier and soon after coming out onto a metalled road (3). Turn right, with the babbling Angidy Brook on your right, and continue along the road past a number of fishing ponds until you reach a junction by a small bridge.

This bridge (4), adjacent to Cross Farm, marks the route of an ancient road from Chepstow to Chester.

Harnessing the power of the swiftly flowing Angidy river, this Valley was one of the earliest industrial centres in the UK. Iron and wire were made here from the 1560s and by the 19th century Tintern's industries stretched for two miles along the Angidy as far as here. A leat, (a little canal) that carried water to the Upper Wireworks site can still be seen on the hillside to your right. It looks like a level track which winds around the hillside, crossing a small aquaduct and continuing to your left.

Chwiliwch am lwybr yn dod i fyny'r bryn ac yn ymuno ar y chwith. Ar unwaith mae llwybr arall ar y chwith yn mynd i lawr y bryn. Dilynwch y llwybr hwn hyd nes y byddwch yn cyrraedd prif lwybr y goedwigaeth.

Trowch i'r chwith yma, gan basio atalfa priffordd ac yn fuan wedyn dod allan ar ffordd metlin (3). Trowch i'r dde, gyda Ffrwd Angidy ar y dde a pharhewch ar hyd y ffordd heibio i nifer o byllau pysgota hyd nes y dewch at gyffordd ger pont fechan.

Mae'r bont hon, wrth ochr Fferm Cross, yn nodi llwybr ffodd hynafol o Gas-gwent i Gaer.

Gan harnesu grym yr afon Angidy cyflym ei llif, arferai'r Dyffryn hwn fod yn un o'r canolfannau diwydiannol cynharaf yn y DU. Roedd haearn a weiren yn cael eu cynhyrchu yma o'r 1560au ac erbyn yr 19eg ganrif roedd diwydiannau Tyndryn yn ymestyn am ddwy filltir ar hyd yr Angidy cyn belled â'r fan hyn. Gellir gweld camlas fechan oedd yn cludo dŵr o safle'r Gweithfeydd Weiren Uchaf heddiw ar ochr y bryn ar y dde i chi. Mae'n edrych fel llwybr gwastad sydd yn troelli o gwmpas ochr y bryn, yn croesi ar draws traphont fechan ac yn parhau ar y chwith i chi.

Huge quantities of charcoal were needed to fuel the Angidy forges and furnaces and there was much opposition to the destruction of local woodland by charcoal burners.

(Herefordshire Museum and Art Gallery)

Roedd angen cryn dipyn o siarcol i danio gefeiliau a fforneisi Angidy ac yn yr 17eg ganrif roedd llawer o wrthwynebiad i ddiestr y coedlannau lleol oherwydd y llosgwyr siarcol. Arferai ceffylau gludo siarcol o Goed Gwent hefyd.

(Amgueddfa ac Oriol Gelf Henffordd)

Go right over the bridge (4) (just below Cross Farm) and follow the road around keeping the ponds on your left. The Upper Wireworks (5) were located on the bend and the stone walls on the right above the road are now the only evidence marking the site. In the early 1800s ironmaster Robert Thompson owned this wireworks and a string of industrial sites stretching down the valley from here. Hundreds of people were employed in these hot, heavy industries and there were at least two pubs here at Tintern Cross, where wireworkers could quench their thirst.

Ewch dros y bont (4) (yn union o dan Fferm Cross) a dilynwch y ffordd gan gadw'r pyllau ar y chwith i chi. Roedd y Gweithfeydd Weiren Uchaf (5) wedi'u lleoli ar y tro a'r waliau cerrig ar y dde uwchben y ffordd yw'r unig dystiolaeth heddiw i nodi'r safle. Robert Thompson, y meistr haearn oedd yn berchen ar y gweithfeydd weiren ac ar y rhes o safleoedd diwydiannol yn ymestyn i lawr y dyffryn o'r fan hon. Roedd cannoedd o bobl yn cael eu cyflogi yn y diwydiannau trwm, poeth hyn ac roedd yma ddwy dafarn o leiaf lle y gallai'r gweithwyr dorri eu syched, yng Nghroes Tyndyrn.

Mr Thompson's wire works at Tintern around 1807
(Yale University)

Gweithfeydd weiren Mr Thompson yn Nhyndyrn tua 1807
(Prifysgol Ial)

One of the many dams built to ensure a regular water supply for the waterwheels which powered the forges and furnaces.

Un o'r nifer o argloddiau a adeiladwyd i sicrhau cyflenwad dŵr rheolaidd ar gyfer yr olwynion dŵr oedd yn gyrru'r gefeiliau a'r ffurneisi.

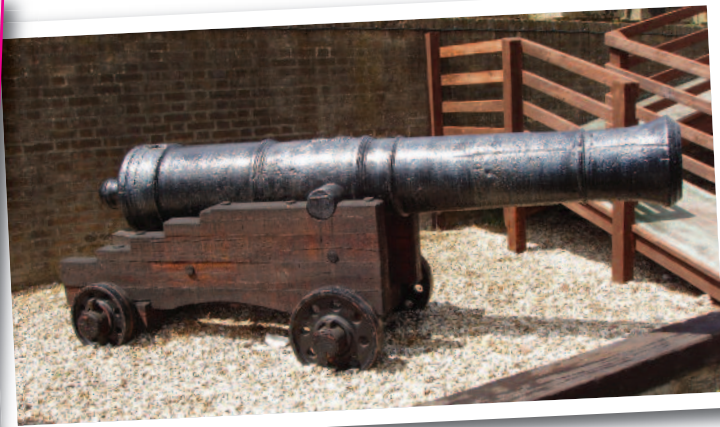
At the next junction keep right, signposted for Tintern, and continue on the road down the Angidy Valley for about a mile. Look out on the left for the ruins of Abbey Tintern Furnace, a 17th century ironworks (6), which is now a scheduled ancient monument. On the right hand side of the valley stands the row of Furnace Cottages, once home to many of the men who worked here, and their families.

Ar y gyffordd nesaf cadwch i'r dde, gydag arwydd am Tyndyrn, a pharhewch ar y ffordd i lawr Dyffryn Angidy am tua milltir. Chwiliwch am safle gwaith haearn Angidy ar y chwith i chi (6) – olion gwaith haearn o'r 17eg ganrif wedi'i gloddio a hanner ei adfer, sydd bellach yn heneb rhestredig. Ar yr ochr dde i'r dyffryn mae rhes Furnace Cottages, a fu unwaith yn gartref i nifer o'r dynion oedd yn gweithio yma, a'u teuluoedd.

It's hard to imagine the heat and noise there would have been here in the 1780s when iron master David Tanner was making cannons for the British forces fighting in the American War of Independence. Many of the cannons he made didn't pass strict government quality tests and were shipped to Turkey instead! This one survives at Fort Amherst in Kent.

Mae'n anodd dychmygu'r gwres a'r sŵn a fyddai wedi bod yma yn yr 1780au pan oedd y meistr haearn David Tanner yn gwneud canonau ar gyfer lluoedd Prydain oedd yn ymladd yn Rhyfel Annibyniaeth America. Ni wnaeth nifer o'r canonau a adeiladodd basio profion ansawdd llym y llywodraeth ac fe'u hanfonwyd i Dwrci yn hytrach na'r America! Mae'r canon hwn wedi goroesi yng Nghaer Amherst yng Nghaint
(Fort Amherst)

Os ydych chi ar droed gallwch ddilyn y llwybr troed ar y dde (7) islaw'r bythynnod (arwydd Coedwig y Glyn). Mae hwn yn lle da i wyllo trochwyr a bywyd gwylt arall.

Cerddwch dros arglawdd gan gadw'r nant ar y chwith i chi. Roedd melin arall yn arfer bod yma – Melin Tilting. Mae'r llwybr troed nawr yn dilyn

If you are on foot you can take the footpath off to the right (7) beyond the cottages (signposted Glyn Wood). This is a good place to watch for dippers and other wildlife.

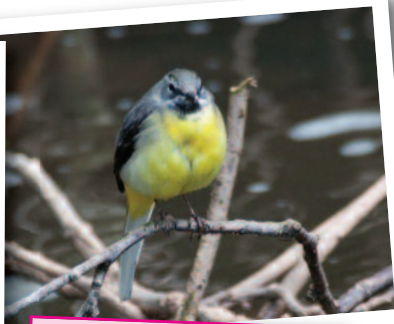
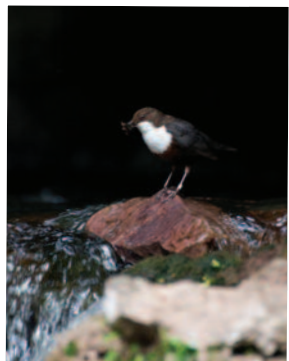

This area is littered with cinder waste from the furnace. Look out for lumps of iron in any mole hills.

Mae'r ardal hon yn llawn gwastraff lludw o'r ffwrnais. Chwiliwch am lympiâu o haearn mewn unrhyw un o'r twmpathau turch daear.

Walk on past a dam and keep the stream on your left. There was another mill here – the Tilting Mill. The footpath now follows the route of the leat which carried water from the Furnace Pond down the valley to Chapel and Middle Tongs Mill. Just before the houses on the left two channels run off to the left. This

llwybr y gamlas oedd yn cludo dŵr o Bwll y Ffwrnais i lawr y dyffryn i Felinau Chapel/Capel a Middle Tongs. Yn union cyn y tai ar y chwith mae dwy sianel yn rhedeg tua'r chwith. Mae'n bosibl mae diben hyn oedd bwydo'r olwyni dŵr ym Melin Chapel/Capel. (8). Wrth y ffordd, trowch i'r chwith i ymuno â'r brif ffordd a throwch i'r dde.

Look out for dippers!
Chwiliwch am y Trochwyr!

was to feed the waterwheels at Chapel Mill and the Middle Wireworks. **(8)**. At the road turn left and walk down hill to join the main road and turn right.

Horses and bikes should continue along the road past the pond until reaching the houses on the right, including Chapel Cottage which may have been the site of Chapel Mill **(8)**.

The route now continues along the road with the Angidy on your right. Look out for Crown Cottages, the site of another mill, on your right. A little further along is the former Bible Christians' Church and Valley House **(9)**, which was probably an ironmaster's home.

Now look out for a forest track on the left **(10)** which climbs uphill. (If you go past

*Dylai ceffylau a beiciau barhau ar hyd y ffordd heibio'r pwll hyd nes y byddwch yn cyrraedd y tai ar y dde, lle mae Chapel Cottage ble roedd safle Melin Chapel/Capel efallai. **(8)**.*

*Mae'r llwybr bellach yn parhau ar hyd y ffordd gydag Angidy ar y dde i chi. Chwiliwch am Crown Cottages, safle Melin arall, ar y dde i chi. Ychydig ymhellach ymlaen mae cyn Eglwys Cristnogion y Beibl a Valley House **(9)**, a fu unwaith yn gartref i feistr haearn.*

*Chwiliwch nawr am lwybr coedwig ar y chwith **(10)** sydd yn dringo i fyny'r bryn. (Os ydych wedi mynd heibio'r Cherry Tree yna rydych wedi mynd*

Greater stitchwort,
bluebells and cowslips.
Serenllys Mawr, Clychau'r
Gog a Briallu Mair

the Cherry Tree you have gone too far.) Take this left turn. There is a steady climb uphill into Lower Hale Wood. At a 'T' junction of forest tracks turn left and continue uphill until reaching a cross roads of tracks, with a barrier on the left. Keep straight on uphill to Upper Hale Wood and eventually out onto a metalled road (11).

Turn right along the road and take the next left after about 100 metres. Carry on along the road, passing Whitelye Common Reserve (12) on the right. Follow the road around to the right, keeping the old chapel (13) on your right. Keep on this road past a turning on your left and around a right hand bend until you reach a sharp left hand bend.

On the bend take the path on your right (14), signposted 'Tintern' and continue back into the wood. Very soon the path splits. Take the right hand track, passing over a small stream and sign to 'Barbadoes Green' on the left.

yn rhy bell.) Trowch i'r chwith. Yna byddwch yn dringo'n raddol ar hyd llwybr y goedwig i Goed Hale Isaf. Wrth gyffordd 'T' o lwybrau'r goedwig, trowch i'r chwith a pharhewch i fynd i fyny'r bryn hyd nes y dewch at groesffordd o lwybrau, gydag atalfa ar y chwith. Ewch ymlaen yn syth i fyny'r bryn i Goed Hale Uchaf ac yn y pen draw, allan ar ffordd metlin (11).

Trowch i'r dde ar hyd y ffordd a dilyn y chwith nesaf ar ôl tua 100 metr. Ewch ar hyd y ffordd gan fynd heibio i Warchodfa Comin Whitelye (12) ar y dde. Dilynwch y ffordd i'r dde gan gadw'r hen gapel (13) ar y dde i chi. Ewch ar hyd y ffordd hon heibio i dro ar y chwith i chi a heibio i dro i'r dde hyd nes y dewch at dro siarp i'r chwith.

Ar y tro dilynwch y llwybr i'r dde i chi (14) gyda'r arwydd 'Tyndyrn' ac ewch yn ôl i'r goedwig. Cyn hir mae'r llwybr yn rhannu. Ewch ar y llwybr i'r dde gan fynd dros nant fechan ac arwydd i 'Barbadoes Green' ar y chwith.

This exotic name may come from the West India Company; two proprietors of the West India Company were living in this area in the 1850s. The Morris family of Tintern were also well connected with the Caribbean.

Continue straight on up the hill until you reach a junction of 3 paths. Take the first path on your left until it reaches the main forestry track. Go straight on uphill. Take the second turning on your right along a stony track until you reach crossroads. Head straight across, and continue under the fir trees. Stay on this track until you start to descend to the main forestry track **(15)** that you climbed earlier.

At the forestry track turn left and head down hill, going straight across at the junction of tracks (barrier on right), and continue downhill as the track winds through mature trees. Just after crossing a stream culvert turn right eventually meeting the metalled road **(10)** through the Angidy Valley. Turn left, passing the former Cherry Tree **(16)** on your right.

The sound of the babbling river is the sound of energy - the water power which turned the wheels of industry in this valley for hundreds of years.

Daw'r enw egsotig hwn o'r West India Company; roedd dau o berchnogion y West India Company yn byw yn yr ardal hon yn yr 1850au. Roedd gan deulu'r Morris o Dyndyrn hefyd gysylltiadau agos â'r Caribî.

*Ewch yn syth i fyny'r bryn hyd nes y dewch at gyffordd o 3 llwybr. Dilynwch y llwybr cyntaf ar y chwith i chi hyd nes y dewch at brif lwybr y goedwigaeth. Ewch yn syth i fyny'r bryn. Dilynwch llwybr caregog ar yr ail dro i'r dde i chi hyd nes y dewch at groesffordd. Ewch yn syth ar draws y groesffordd a dilynwch y llwybr o dan y coed pinwydd. Arhoswch ar y llwybr hwn hyd nes y byddwch yn dechrau disgyn i brif lwybr y goedwigaeth **(15)** y gwnaethoch ei ddringo yn gynharach.*

*Pan fyddwch wedi cyrraedd llwybr y goedwigaeth trowch i'r chwith ac ewch i lawr y bryn gan fynd yn syth ar draws y cyffordd o lwybrau (atalfa ar y dde) ac ewch i lawr y bryn wrth i'r llwybr ymdroelli trwy goed aeddfed. Yn union ar ôl croesi ceuffos trowch i'r dde a chyrraedd y ffordd metlin **(10)** sydd yn rhedeg trwy Ddyffryn*

*Angidy. Trowch i'r chwith gan fynd heibio'r cyn Cherry Tree **(16)** ar y dde i chi.*

Mae sisial yr afon yn llawn ynni – grym y dŵr a fu'n troi olwyni diwydiant yn y dyffryn hwn am gannoedd o flynyddoedd. Unwaith roedd ugain o olwyni dŵr yn sefyll ar lannau'r Angidy, ond yr unig

Twenty waterwheels once used the water of the Angidy, but the only one surviving today is at Abbey Mill where the Angidy flows into the Wye. **(18)**

Continue for a short distance until reaching a car park on the left (17). This is the site of the Lower Wireworks. The large wall is all that remains of a complex of seven buildings which for three centuries produced thousands of tons of wire and employed hundreds of workers. Some of the finest wire in the country was made here in the 16th century, and shipped as far away as Turkey and the Barbary Coast.

Turn right out of the Lower Wireworks site and retrace your route a short distance to the first turning on the left on the bend (19). Carry on uphill between the cottages with the Old Bakery on the left. The grand house on the right with blue paintwork (Gwyn House) was probably one of the iron manager's homes.

It's a short walk from Lower Wireworks to Abbey Mill (18) (far left in this photo). The pond supplied water to Abbey Mill. It is now a car park for the Royal George!
(Monmouth Museum)

Dim ond tafliad carreg yw hi rhwng y Gweithfeydd Weiren Isaf a Melin yr Abaty (i'r chwith pellaf yn y ffotograff hwn). Roedd y pull yn cyflenwi dŵr i olwynion dŵr Melin yr Abaty. Erbyn heddiw mae'n faes parcio i Westy'r Royal George!
(Amgueddfa Trefynwy)

*un sydd i'w gweld yma heddiw yw'r olwyn ddŵr ym Melin yr Abaty ble mae'r Angidy yn llifo i'r Afon Gwy. **(18)***

Ewch ymlaen am ychydig hyd nes y dewch at faes parcio ar y chwith (17). Hwn yw safle'r Gweithfeydd Weiren Isaf. Dim ond y wal fawr sydd yn weddill o'r saith adeilad a fu am dair canrif yn cynhyrchu miloedd o dunelli o weiren ac a fu'n cyflogi cannoedd o weithwyr. Roedd weiren gorau'r wlad yn cael ei gynhyrchu yma yn yr 16eg ganrif ac roedd yn cael ei gludo cyn belled â Thwrci ac Arfordir Barbari.

This painting probably shows the Lower Wireworks site as it was in 1798.
(A mill in Tintern Village, James Wathern. Herefordshire Archive Service)

Mae'r darlun hwn o waith weiren yn Nhyndyrn mae'n debygol yn dangos safle'r Gweithfeydd Weiren Isaf.
(Amgueddfa ac Oriol Gelf Henffordd)

Trowch i'r dde allan o safle Gweithfeydd Weiren Isaf ac ewch yn ôl o ble y daethoch am ychydig i'r tro cyntaf ar y chwith ar y tro (19). Ewch i fynyr bryn rhwng y bythynnod gyda'r Hen Fecws ar y chwith i chi. Mae'n debyg mai un o gartrefi rheolwr y gwaith haearn oedd y tŷ mawr wedi'i beintio'n las sydd ar y dde (y Cherry Tree erbyn heddiw)

Continue up this narrow road until the road forks. Take the left fork and continue uphill. (This section is fairly steep.) Take the first turning on the left **(20)**, signposted Butchers Hill and Churchgrove, onto a wide forestry track. There are two footpath signs on the right of this track, but keep straight on until you reach a junction of paths, just after a picnic table **(21)** on your left, from where you can enjoy the view across the valley to the river.

Tintern was once a busy port. Flat-bottomed boats called trows brought in raw materials and shipped out iron, wire, tinplate and oak bark.

(Tintern Abbey, 1832, John Varley. Chepstow Museum)

Roedd Tyndyrn unwaith yn borthladd prysur. Arferai badau Hafren gludo deunyddiau crai i'r ardal ac allforio haewarn, weiren, tunplat a rhisgl derw.

(Abaty Tyndyrn, 1832. John Varley. Amgueddfa Cas-gwent)

Keep straight on here, taking the middle path, slightly uphill, until reaching a sharp left hand bend after which the track forks. There are some houses to the left, but take the footpath on the bend, to the right, which leads uphill through the wood.

Continue through a gate until bearing right to cross a stream. Straight after the stream turn left heading for a gate into a field. In the field turn right and follow the hedge line (on the right) to Penterry Farm. Go through the gate in front of Penterry Farm **(22)** turning left onto the lane. After a short distance turn right, immediately before the next house on the right, a barn conversion, going through a gate into a field **(23)**.

Ewch ymlaen ar hyd y ffordd gul hon hyd nes y dewch at fforch yn y ffordd. Dilynwch y fforch ar y chwith gan fynd i fyny'r bryn. (Mae'r darn hwn yn eithaf serth). Dilynwch y tro cyntaf ar y chwith **(20)**, gyda'r arwydd Butchers Hill a Churchgrove, gan gyrraedd llwybr coedwigaeth llydan. Mae dau arwydd llwybr troed ar y dde i'r llwybr hwn, ond cerddwch yn eich blaen hyd nes y dewch at gyffordd o lwybrau, yn syth ar ôl y bwrdd picnic **(21)** ar y chwith i chi, ac yma gallwch fwynhau'r olygfa ar draws y dyffryn i'r afon.

Ewch syth ymlaen yma gan ddilyn y llwybr canol, gan ddringo ychydig, hyd nes y dewch at dro siarp i'r chwith, lle mae'r llwybr wedyn yn fforchio. Mae ychydig o dai ar y chwith, ond dilynwch y llwybr troed ar y tro, i'r dde, sydd yn arwain i fyny'r bryn i'r coed.

Ewch trwy glwyd gan gadw i'r dde i groesi nant. Yn syth ar ôl croesi'r nant trowch i'r chwith i gyfeiriad clwyd i gae. Yn y cae trowch i'r dde a dilynwch linell y gwrych (ar y dde) i Fferm Penterri. Ewch trwy'r glwyd o flaen Fferm Penterri **(22)** gan dro i'r chwith i mewn i lôn. Ymhen ychydig trowch

Continue diagonally across the field to the opposite corner of the field heading for a second field gate, right of the barn. On a clear day you can use the radio masts as a point to head for. Pass through the gate and continue in the same direction, heading towards Penterry Church (24) and the masts. As you approach the church look for a third field gate to the right of the Church approx 40m away. (There is only pedestrian access to the church at this point over the stone stile.) Go through this gate and continue along the enclosed track to the metalled road.

Where have all the houses gone? This little church was once surrounded by the medieval village of Penterry, but it was decimated by the Black Death. A burial plot on the edge of the field, now covered by a hazel grove, is the only evidence of this former settlement.

Ble mae'r holl dai wedi diflannu? Unwaith roedd yr eglwys fechan hon wedi'i hamgylchynu gan bentref canol oesol Penteri ond yng nghanol y 14eg ganrif fe'i dinistriwyd yn llwyr gan y Pla Du. Heddiw dim ond beddrod ar gwr y cae, sydd bellach wedi'i orchuddio â choed cyll, yw'r unig dystiolaeth o'r cyn setliad hwn.

i'r dde, yn syth o flaen y tŷ nesaf ar y dde, ysgubor wedi'i newid yn dŷ, gan fynd trwy glwyd i gae (25).

Ewch yn eich blaen ar draws y

cae i gornel gyferbyn y cae gan anelu at ail glwyd yn y cae, i'r dde o'r ysgubor. Ar ddiwrnod clir gallwch ddefnyddio'r mastiau radio fel man i anelu ato. Ewch trwy'r glwyd ac ymlaen i'r un cyfeiriad, gan fynd tuag at Eglwys Penteri (24) a'r mastiau. Wrth i chi ddynesu at yr eglwys chwiliwch am drydedd clwyd i gae, i'r dde o'r Eglwys, tua 40m i ffwrdd. (Dim ond mynediad i gerddwyr sydd i'r Eglwys yma, dros gamfa gerrig). Ewch trwy'r glwyd hon ac ar hyd y llwybr amgaeedig i'r ffordd metlin.

Ar y ffordd trowch i'r chwith. Os hoffech ymweld â'r Eglwys trowch i'r chwith i faes parcio a chae'r Eglwys. Cadwch ar y ffordd hyd nes y dewch at y tro cyntaf ar y dde i chi i lawr ffordd gul dim mynediad. Dilynwch y ffordd hyd nes y dewch at

At the road turn left. (If you would like to visit the church turn left into the church car park and field.) Keep on the road until you reach the first turning on your right down a narrow no through road. Follow the road down until you come to a turning on your left on a right hand bend just before the entrance to The Tout (25).

This unusual name is probably short for The Lookout. The area does have wonderful views across the Fedw Woods to the Black Mountains and Hay Bluff (on a clear day), but it is more likely there was a fire lookout here in the past.

Take the left turn and continue along the edge of the wood until you come to a gate that takes you into Fedw Wood. Pass through the gate and continue straight on along the forest track until you come to a junction of forest roads. Continue straight on down the hill until you reach the car park (1) back where you started.

Please note that between points 13 and 14 there is the opportunity to connect to the Whitestone, Whitebrook and the Wye trail, which starts at Whitestone car park in Bargain Wood.

For a black and white print version of this leaflet please contact adventa.

www.adventa.org.uk

Am fersiwn print du a gwyn o'r daflen hon cysylltwch os gwelwch yn dda â adventa.

www.adventa.org.uk

dro ar y chwith i chi ar droad i'r dde yn union cyn y fynedfa i'r Tout (25).

Mae'n debygol bod yr enw anarferol hwn yn dalfyriad o 'The Lookout'. Mae golygfeydd hyfryd yma ar draws Coed y Fedw i'r Mynydd Du a Phenybegwn (ar ddiwrnod clir), ond mae'n fwy tebygol mai gwylfa dân oedd yma yn y gorffennol.

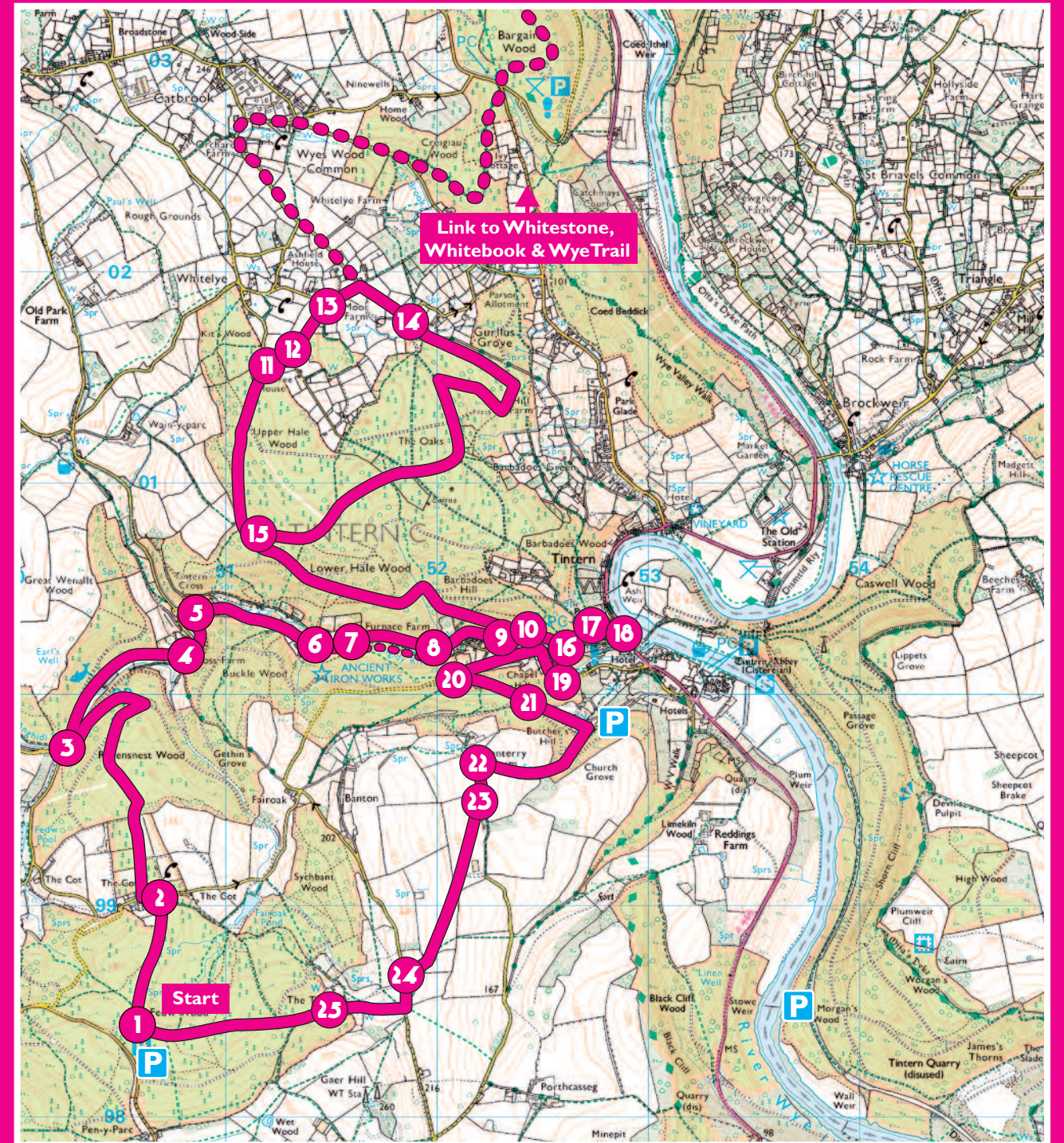
Trowch i'r chwith ac ewch ar hyd ymyl y goedwig hyd nes y dewch at glwyd fydd yn eich arwain i Goed y Fedw. Ewch trwy'r glwyd a syth ymlaen ar hyd llwybr y goedwig hyd nes y dewch at gyffordd ar ffyrdd y goedwig. Ewch ymlaen i lawr y bryn hyd nes y dewch at y maes parcio (1), yn ôl i'r man cychwyn.

Noder os gwelwch yn dda bod cyfle rhwng pwyntiau 13 ac 14 i gysylltu gyda llwybr

Whitstone, Gwenffrwd a'r Gwy, sydd yn cychwyn ym maes parcio Whitestone.

Furnace Pond, above the Tilt Mill, Angidy Valley
Pwll y ffurnais, uwchlaw'r Felin Ogwydd, Dyffryn Angidy.

The Countryside Code: Respect - Protect - Enjoy

- Be Safe - plan ahead and follow any signs
- Leave gates and property as you find them
- Protect plants and animals, and take your litter home
- Keep dogs under close control
- Consider other people
- This route is for walkers, cyclists and horse riders, please show consideration for other users.

Cod Cefn Gwlad: Darchu - Amddiffyn - Mwynhau

- Byddwch yn ddiogel – cynlluniwch o flaen llaw a dilynwch unrhyw arwyddion
- Gadewch glwydi ac eiddo fel rydych yn eu cael nhw
- Diogelwch fywyd gwylt ac ewch â'ch sbwriel gartref
- Cadwch eich ci dan reolaeth
- Byddwch yn ystyriol o bobl eraill
- Mae'r llwybr hwn ar gyfer cerddwyr, beicwyr a marchogwyr, felly byddwch yn ystyriol o ddefnyddwyr eraill.

Additional Information

- Please ride with care on road sections, wear high visibility aids, and acknowledge consideration shown by drivers of motor vehicles.
- Keep to the line of bridleways as shown when crossing farmland and remember hooves can damage surfaces especially during winter months.
- There is limited water available along the route for horses.
- Landmarks and conditions change over time; use an OS map, compass or GPS. Mobile phone coverage may not be reliable along all sections of this trail.

Gwybodaeth Ychwanegol

- Cymerwch ofal wrth farchogaeth ar rannau o'r ffordd, gwisgwch gymhorthion llachar, a chofiwch gydnabod gyrwyr ystyriol.
- Cadwch at linell y llwybrau marchogaeth wrth groesi tir fferm, a chofiwch y gall carnau niweidio arwynebau yn enwedig yn ystod misoedd y gaeaf.
- Cyfyngedig yw'r dŵr sydd ar gael i geffylau ar hyd y llwybr.
- Mae tirnodau ac amodau yn newid gydag amser; defnyddiwch fap AO, cwmpawd neu System Leoli Fyd-eang (GPS)

Visitor Information

For details of accommodation see:

www.visitwyvalley.com

For details of cycle hire and repair, horse stabling, grazing, farriers, vets and much more see www.treadandtrottrails.co.uk

Monmouth Visitor information at the Shire Hall
01600 775257.

Tintern Old Station Visitor Information Centre
(seasonal) 01291 689566

Chepstow Tourist Information Centre 01291 623772

For details of public transport visit:
www.traveline-cymru.info

Gwybodaeth i ymwelwyr

*I gael manylion am lety ewch i: www.visitwyvalley.com
I gael manylion am hurio a thrwsio beiciau, stablau ceffylau, tiroedd pori, ffariers, milfeddygon a llawer mwy, ewch i www.treadandtrottrails.co.uk*

Gwybodaeth Ymwelwyr Trefynwy yn Neuadd y Sir
01600 775257

Gwybodaeth Ymwelwyr yr Hen Orsaf Tyndyrn (tymhorol)
01291 689566

Canolfan Gwybodaeth Twristiaid Cas-gwent
01291 623772

Am fanylion trafndiaeth gyhoeddus ewch i:
www.traveline-cymru.info

Parking

Plenty of parking for cars, trailers and large horseboxes at Fedw Wood (map point 1).

Parking for cars only at Lower Wireworks, Tintern (map point 17).

Please ensure trailers and boxes are securely and considerately parked.

Parcio

Mae digon o le parcio ar gyfer ceir, trelars a faniau ceffylau mawr yng Nghoed y Fedw (pwynt 1 ar y map).

Dim ond parcio ar gyfer ceir yng Ngweithfeydd Weiren Isaf, Tyndyrn (pwynt 17 ar y map)

Gwnewch yn siŵr bod trelars a faniau ceffylau wedi'u parcio'n ddiogel ac yn ystyrlon

Disclaimer

Whilst all due care was taken in the preparation of the information contained in this leaflet, neither adventa, Monmouthshire County Council, nor their agents or servants accept any responsibility for any inaccuracies which might occur.

This leaflet has been funded by adventa, Monmouthshire's Rural Development Programme funded by the European Agricultural Fund for Rural Development, the Welsh Assembly Government and Monmouthshire County Council. For more information visit www.adventa.org.uk.

Ymwadiad

Gwnaed pob ymdrech i baratoi'r wybodaeth yn y daflen hon yn ofalus. Nid yw adventa, Cyngor Sir Fynwy, na'u hasiantau na'r sawl sy'n gweithio iddynt yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw wallau a allai ymddangos.

Noddwyd y daflen hon gan adventa, Rhaglen Datblygu Gwledig Sir Fynwy a ariannir gan Gronfa Amaethyddol Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig, Llywodraeth Cymru a Chyngor Sir Fynwy. Am ragor o wybodaeth ewch i www.adventa.org.uk.

Credits:

Photos reproduced courtesy of Nelson Museum and Local History Centre, Chepstow Museum, Herefordshire Archive Service, Fort Amherst, Kent, Yale University, Studio 49.

Clodrestr:

Atgynhyrchwyd y ffotograffau trwy garedigrwydd Amgueddfa a Chanolfan Hanes lleol Nelson, Amgueddfa Cas-gwent, Amgueddfa ac Oriel Gelf Swydd Henffordd, Caer Amherst, Caint, Prifysgol Iâl, Stiwdio 49

© Published by adventa and Monmouthshire County Council 2011

© Cyhoeddwyd gan adventa a Chyngor Sir Fynwy 2011

Monmouthshire / Sir Fynwy

Tintern's Hidden History

Hanes Cudd Tyndyrn

Try our phone app:
treadandtrottrails.co.uk
Triwch ein rhaglen ffôn